

Polisi Amddifyn Plant

Cysylltiadau Pwysig

Prif gyfrifoldeb am ddiogelu: 1. Mr James 2. Mrs Walters Green

Llywodraethwr â Chyfrifoldeb: Mrs Sarah Tiddy

Cadeirydd y Llywodraethwyr: Mr Cefin Campbell

Swyddog Diogelu ysgolion Sir Gar: Bethan Tinney 01267 246154 / 07964122025

Pennaeth gwasanaeth: Gareth Morgans: 01267 246500

Mae gan athrawon a'r holl staff nad ydynt yn addysgu rôl hollbwysig i'w chwarae wrth sylwi ar arwyddion posib o gam-drin neu esgeulustod, a chyfeirio pryderon i'r Gwasanaethau Cymdeithasol.

Mae gan bob ysgol yn Sir Gaerfyrddin aelod o staff dynodedig sy'n gyfrifol am gydlynu camau ar gyfer amddifyn plant a gweithredu fel ffynhonnell arbenigedd a chyngor i'r staff.

Cydnabod Cam-drin Plant

Gall rhywun gam-drin neu esgeuluso plentyn trwy achosi niwed neu fethu â gweithredu i atal niwed. Gall plant gael eu cam-drin mewn teulu neu sefyllfa sefydliadol, gan bobl y maent yn eu hadnabod neu, yn fwy anarferol, gan ddieithryn. Gall plentyn neu berson ifanc ddiodef camdriniaeth neu esgeulustod a bydd angen eu hamddifyn trwy Gynllun Amddifyn Plant rhyngasiantaeth. Mae gweithdrefnau Amddifyn Plant yn berthnasol i blant a phobl ifanc hyd at 18 oed.

Gwrando ar Blant

Mae ysgolion Sir Gaerfyrddin yn gweithio'n galed i greu partneriaeth effeithiol rhwng staff, disgyblion a rhieni. Ond, mae angen i'r staff ddelio â disgyblion a rhieni mewn ffordd wahanol pan fydd pryderon yn codi ynghylch cam-drin plant. Os bydd rhywun yn dweud wrthyh ei (b)fod ef neu hi neu blentyn neu berson ifanc arall yn cael ei (ch)gam-drin:-

- Dangoswch eich bod wedi clywed yr hyn a ddywedwyd, a'ch bod yn ystyried yr honiadau o ddifrif.
- Anogwch y plentyn i siarad, ond peidiwch â phrocio na gofyn cwestiynau arweiniol. Peidiwch â thorri ar draws y plentyn pan fydd yn cofio digwyddiadau arwyddocaol. Peidiwch â gorfodi'r plentyn i ailadrodd yr hyn a ddywedwyd.
- Esboniwch y camau y mae'n rhaid i chi eu cymryd mewn ffordd sy'n briodol i oedran a dealltwriaeth y plentyn.
- Peidiwch ag addo cadw'r hyn a ddywedwyd wrthyh yn gyfrinachol am fod gennych gyfrifoldeb i ddatgelu gwybodaeth i'r rheiny y mae angen iddynt wybod. Nid bradychu ymddiriedaeth yw adrodd am bryderon.
- Cofnodwch yr hyn a ddywedwyd wrthyh yn ysgrifenedig, gan ddefnyddio'r union eiriau os yw'n bosib.
- Mynegwch y dyddiad, yr amser, y lleoliad a'r bobl a oedd yn bresennol yn ystod y drafodaeth.
- Mynegwch eich pryderon i'r aelod o staff dynodedig sy'n gyfrifol am amddifyn plant.
- Gwnwch yn siwr bod eich pryderon yn cael eu cyfeirio'n syth i'r Gweithiwr Cymdeithasol dyletswydd yn y swyddfa leol. Peidiwch ag oedi.
- Peidiwch â wynebu'r camdriniwr honedig.
- Peidiwch â phoeni y gallech fod yn anghywir. Bydd y Gwasanaethau Cymdeithasol bob amser yn eich ystyried o ddifrif. Mae'n well trafod y mater gyda rhywun sydd â'r profiad a'r cyfrifoldeb i wneud asesiad.

Cyfeirio Materion i'r Gwasanaethau Cymdeithasol

Dylid cyfeirio materion o ysgolion i'r Gwasanaethau Cymdeithasol neu'r Heddlu yn dilyn trafodaethau gyda'r athro/athrawes ddynodedig yn unig, a chyfrifoldeb yr athro/athrawes ddynodedig yw cyflwyno pob cyfeiriad.

Ysgol Gymraeg Teilo Sant – Polisi Amddifyn Plant

Dylid cyflwyno cyfeiriadau dros y ffôn yn y lle cyntaf i'r Tîm Asesiadau Plant ar 01269 - 598284 (Rhydaman/Caerfyrddin) neu 01554 - 742142 (Llanelli). Os oes unrhyw amheuon ynghylch a oes angen trosglwyddo pryderon, mae bob amser yn well trafod hyn gyda'r Tîm Asesu neu'r Heddlu.

Pryderon Ynglŷn â Chydweithwyr

Gall cam-drin plant gan aelod o staff fod yn fater arbennig o anodd a niweidiol i ddelio ag ef o fewn ysgolion. Os oes gennych unrhyw bryderon ynglŷn â chydweithiwr mae'n rhaid i chi fod yn barod i "Ddychmygu'r Annychmygol".

Dylech drafod unrhyw wybodaeth, amheuon neu ansicrwydd gyda'r athro/athrawes ddynodedig yn syth. Bydd yr athro/athrawes ddynodedig yn sicrhau bod y mater yn cael ei drafod gydag aelod o uwch dîm rheol'r A.A.LI. a fydd yn gallu cynnig arweiniad a chynghor pellach.

Dan amgylchiadau eithriadol mae'n bosib y bydd yn amrhiodol dilyn y gweithdrefnau uchod e.e. os yw'r cam-drin honedig yn ymwneud â'r Pennaeth neu uwch aelod arall o'r staff. Dan yr amgylchiadau hyn dylid cyfeirio'r mater yn syth i uwch aelodau staff yr A.A.LI.

Casgliad

Amddifyn plant rhag niwed yw cyfrifoldeb yr holl staff ysgol. Ni ddylid byth cymryd yn ganiataol y bydd rhywun arall yn adnabod yr arwyddion ac yn adrodd amdanynt pan fydd plant mewn perygl o gael eu cam-drin. Gall pob aelod o staff sy'n adrodd eu pryderon deimlo'n sicr y byddant yn cael eu hystyried o ddiffrif a bydd y mater yn cael ei ymchwilio'n llawn.

CAM -DRIN CORFFOROL

Dangosyddion Corfforol

- Anafiadau (cleisiau, briwiau, llosgiadau, marciau cnoi, toriadau ayb) nad ydynt yn gyson â'r esboniad a gynigwyd (ee cleisio helaeth i un man)
- Sawl anaf yn bresennol sydd ar gyfnod gwahanol o wella
- Anafiadau sy'n digwydd drosodd a throsodd dros gyfnod o amser
- Anafiadau mewn siâp adnabyddadwy
- Anafiadau wynebol i blant bychain
- Anafiadau nad ydynt yn gyson â chyfnod datblygiad y plentyn
- Mannau moel lle mae'n bosib y gallai gwallt fod wedi cael ei rwygo allan
- Gwenwyniadau neu ddamweiniau sy'n digwydd drosodd a throsodd

Dangosyddion Ymddygiadol

- Ceisio rhedeg i ffwrdd ac ofn mynd adref
- Amharodrydd i chwilio am gysur pan wedi cael dolur
- Teimlo eu bônt yn haeddu cael eu cosbi
- Methu cofio sut mae anafiadau wedi digwydd neu esboniadau anghyson
- Absennol yn aml, neu batrwm o absenoldeb o'r ysgol
- Gallant wingo wrth gael eu cyffwrdd
- Gallant fod yn ymosodol neu'n encilgar
- Defnyddio iaith ymosodol wrth chwarae
- Yn ormodol o ufudd neu'n awyddus i blesio
- Cysgu'n wael, ac efallai cael hunllefau yn aml
- Camdefnyddio cyffuriau/alcohol
- Yn drist, yn crio'n aml

Ysgol Gymraeg Teilo Sant – Polisi Amddifyn Plant

- Iselder ysbryd wedi'i achosi gan ddieter cuddiedig
- Cof neu ganolbwyntiad gwael
- Bygwth neu ymgeisio hunanladdiad

CAM-DRIN EMOSIYNOL

Dangosyddion Corfforol

- Gwlychu'r gwely neu ddolur rhydd
- Cwynion seicosomatig mynych megis cyfog, cur pen, poen stumog
- Anhwylderau lleferydd sydyn
- Marciau o achos hunan-niwed

Dangosyddion Ymddygiadol

- Oedi datblygiadol meddwl neu emosiynol
- Ymddygiad sy'n amhriodol i oedran
- Ofn o fethu - gan gael safonau personol uchel iawn
- Amharodrwydd i chwarae
- Ofn canlyniadau gweithredoedd ei hun - gan arwain at ddweud angwiredd
- Ciliad neu ymddygiad ymosodol eithafol
- Newidiadau mewn hwyliau
- Ymddygiad ceisio sylw eithafol
- Perthynas gwael gyda chyfoedion
- Iselder difrifol yn arwain at ymgeisio o hunanladdiad
- Trais mewn celf neu ysgrifennu
- Ymgeisio rhedeg i ffwrdd
- Cwynion o ynysu cymdeithasol
- Cyswllt gwaharddedig gyda phlant eraill
- Ofn o sefyllfaoedd newydd
- Fawr ddim o hunan hyder a hunan-barch isel neu hyder gormodol

ESGEULUSTOD

Dangosyddion Corfforol

- Cae eu gadael
- Diffyg lloches neu le i fyw
- Anghenion meddygol neu ddeintyddol heb gael sylw
- Diffyg goruchwyliaeth gyson
- Llyncu hylifau glanhau, meddyginiaethau ac ati neu ddamweiniau eraill
- Newyn cyson
- Diffygion maethol
- Gwisg amhriodol ar gyfer y tywydd
- Hylendid gwael
- Cyflyrau parhaus heb eu trin - llau pen, clefyd crafu ac ati
- Oedi datblygiadol, sgiliau cymdeithasol gwael
- Presenoldeb afreolaidd neu ddim yn mynd i'r ysgol o gwbl

Dangosyddion Ymddygiadol

- Iselder

Ysgol Gymraeg Teilo Sant – Polisi Amddifyn Plant

- Rheolaeth ysgogiad wael
- Mynnu sylw neu anwyldeb cyson
- Diffyg cyfranogiad a diddordeb rhieni
- Tramgwyddaeth
- Camddefnyddio cyffuriau / alcohol
- Blinder neu luddedu rheolaidd
- Dwyn neu gardota am fwyd
- Adrodd nôl nad oes unrhyw roddwr gofal yn y cartref
- Hunan-ddinistriol
- Hwyr yn aml
- Cymryd drosodd rôl rhiant neu oedolyn
- Diffyg ymddiriedaeth mewn eraill
- Brwydro i gynllunio ar gyfer y dyfodol

CAM-DRIN RHYWIOL

Dangosyddion Corfforol

- Blinder oherwydd cwsg aflonydd
- Newid sydyn mewn pwysau
- Toriadau hunan-niwed yn enwedig ar y breichiau
- Salwch corfforol cylchol ee heintiau wrinol
- Anhawster wrth gerdded neu eistedd
- Cosi gormodol yn y rhannau cenhedlol neu refrol o ganlyniad i haint
- Dillad isaf wedi'u rhywgo, staenio neu'n waedlyd
- Heintiau a drosglwyddir yn rhywiol
- Beichiogrwydd
- Anaf i geg yr organau cenhedlu neu ardaloedd rhafrol (cleisio, chwyddo, briwiau ac ati)
- Cleisiau ar y corff o ganlyniad i ataliaeth

Dangosyddion Ymddygiad

Mewn plentyn ieuengach

- Yn drist, crio yn aml, yn rhy awyddus
- Rhoi gwrthrychau i mewn i'r fagina neu'r rectwm
- Newid neu ddiffyg archwaeth
- Aflonyddwch cwsg a hunllefau
- Yn eithafol o ddibynol
- Ofn manau penodol, pobl o naill ryw neu'r llall, diffyg ymddiriedaeth mewn eraill
- Chwarae rhywiol sy'n amhriodol i'w hoedran gyda theganau, ei hunain neu eraill ee dyblygu gweithredoedd rhywiol
- Lluniadau, disgrifiadau rhywiol echblyg ayb sy'n amhriodol i'w hoedran
- Gwybodaeth bisâr, soffistigedig rhywiol anarferol
- Dychwelyd i wlychu neu faeddu'r gwely
- Dim cymryd rhan mewn gweithgareddau yn sydyn
- Perthnasoedd a hunan-ddelwedd gwael

Mewn plentyn hyn

- Diffyg sydyn o ddiddordeb mewn ffrindiau neu hobiau
- Ymateb gyda dychryn i gael eu cyffwrdd
- Diddordeb aruthrol mewn gweithgaredd rhywiol
- Anawsterau academaidd yn sydyn neu ddirywiad mewn perfformiad yn yr ysgol
- Triwantiaeth neu redeg i ffwrdd
- Gwisgo dillad pryfoclyd neu orchuddio

Ysgol Gymraeg Teilo Sant – Polisi Amddifyn Plant

- Symptomau seicosomatig cylchol
- Diffyg ymddiriedaeth mewn eraill
- Methu cael hwyl
- Ymdrechion hunanladdiad
- Camddefnyddio cyffuriau / alcohol
- Hylendid personol gwael
- Llacrydd moesau a phuteindra

Polisi / Protocol

Trosglwyddo i'r athro dynodedig unrhyw achos o bryder a all fod gennych am blentyn.

Gall hyd yn oed 'greddf' ychwanegu at y corff o bryder a gedwir am blentyn.

Nid oes angen tystiolaeth absoliwt o gam-drin – mae eich pryder yn ddigon.

Os yw'r Pennaeth yn cael ei grybwyll gan y plentyn fel ffynhonnell y pryder, yna rhowch y wybodaeth i'r Athro Dynodedig arall neu'r Llywodraethwr Ysgol Dynodedig.

Peidiwch â holi'r plentyn. Gadewch hynny i bobl sy'n gymwys i'w wneud.

Pasiwch bryderon trydydd parti ymlaen yn y ffurf yr ydych yn eu clywed.

Peidiwch â thrafod gydag unrhyw un heblaw'r athro neu'r athrawes ddynodedig.

Peidiwch ag addo cadw unrhyw beth yn gyfrinach - mae'n rhaid i chi drosglwyddo eich pryderon.

Os dywedir stori wrthyh yn ddigymell - peidiwch â gofyn cwestiynau, gadewch y plentyn yn y sicrwydd ei fod wedi cael ei gredu - beth bynnag eich ymateb di-oed i'r wybodaeth - ac y byddwch yn gwneud yr hyn a allwch i helpu.

Ysgrifennwch bopeth gallwch gofio i lawr cyn gynted ag y bo modd- gan ddefnyddio eich geiriau chi a'r plentyn cyn belled ag y gallwch gofio – yna ei lofnodi a'i ddyddio. Gall tystiolaeth y datgeliad yn y fan hon fod yn hanfodol. Peidiwch â gwneud honiadau ar y pwynt hwn ee Rwy'n credu bod y plentyn hwn wedi cael ei gam-drin - efallai nad oes gennych unrhyw dystiolaeth ar gyfer hyn ar yr adeg hon oherwydd gall fod esboniad arall.

CAM -DRIN CORFFOROL

Dangosyddion Corfforol

- Anafiadau (cleisiau, briwiau, llosgiadau, marciau cnoi, toriadau ayb) nad ydynt yn gyson â'r esboniad a gynigwyd (ee cleisio helaeth i un man)
- Sawl anaf yn bresennol sydd ar gyfnod gwahanol o wella
- Anafiadau sy'n digwydd drosodd a throsodd dros gyfnod o amser
- Anafiadau mewn siâp adnabyddadwy
- Anafiadau wynebol i blant bychain
- Anafiadau nad ydynt yn gyson â chyfnod datblygiad y plentyn
- Mannau moel lle mae'n bosib y gallai gwallt fod wedi cael ei rwygo allan
- Gwenwyniadau neu ddamweiniau sy'n digwydd drosodd a throsodd

Dangosyddion Ymddygiadol

Ysgol Gymraeg Teilo Sant – Polisi Amddifyn Plant

- Ceisio rhedeg i ffwrdd ac ofn mynd adref
- Amharodrydd i chwilio am gysur pan wedi cael dolur
- Teimlo eu bônt yn haeddu cael eu cosbi
- Methu cofio sut mae anafiadau wedi digwydd neu esboniadau anghyson
- Absennol yn aml, neu batrwm o absenoldeb o'r ysgol
- Gallant wingo wrth gael eu cyffwrdd
- Gallant fod yn ymosodol neu'n encilgar
- Defnyddio iaith ymosodol wrth chwarae
- Yn ormodol o ufudd neu'n awyddus i blesio
- Cysgu'n wael, ac efallai cael hunllefau yn aml
- Camddefnyddio cyffuriau/alcohol
- Yn drist, yn crio'n aml
- Iselder ysbryd wedi'i achosi gan ddiecter cuddiedig
- Cof neu ganolbwyntiad gwael
- Bygwth neu ymgeisio hunanladdiad

CAM-DRIN EMOSIYNOL

Dangosyddion Corfforol

- Gwlychu'r gwely neu ddolur rhydd
- Cwynion seicosomatig mynych megis cyfog, cur pen, poen stumog
- Anhwylderau lleferydd sydyn
- Marciau o achos hunan-niwed

Dangosyddion Ymddygiadol

- Oedi datblygiadol meddwl neu emosiynol
- Ymddygiad sy'n amhriodol i oedran
- Ofn o fethu - gan gael safonau personol uchel iawn
- Amharodrydd i chwarae
- Ofn canlyniadau gweithredoedd ei hun - gan arwain at ddweud angwiredd
- Ciliad neu ymddygiad ymosodol eithafol
- Newidiadau mewn hwyliau
- Ymddygiad ceisio sylw eithafol
- Perthynas gwael gyda chyfoedion
- Iselder difrifol yn arwain at ymgeisio o hunanladdiad
- Trais mewn celf neu ysgrifennu
- Ymgeisio rhedeg i ffwrdd
- Cwynion o ynysu cymdeithasol
- Cyswllt gwaharddedig gyda phlant eraill
- Ofn o sefyllfaoedd newydd
- Fawr ddim o hunan hyder a hunan-barch isel neu hyder gormodol

ESGEULUSTOD

Dangosyddion Corfforol

Ysgol Gymraeg Teilo Sant – Polisi Amddifyn Plant

- Cae eu gadael
- Diffyg lloches neu le i fyw
- Anghenion meddygol neu ddeintyddol heb gael sylw
- Diffyg goruchwyliaeth gyson
- Llyncu hylifau glanhau, meddyginiaethau ac ati neu ddamweiniau eraill
- Newyn cyson
- Diffygion maethol
- Gwisg amhriodol ar gyfer y tywydd
- Hylendid gwael
- Cyflyrau parhaus heb eu trin - llau pen, clefyd crafu ac ati
- Oedi datblygiadol, sgiliau cymdeithasol gwael
- Presenoldeb afreolaidd neu ddim yn mynd i'r ysgol o gwbl

Dangosyddion Ymddygiadol

- Iselder
- Rheolaeth ysgogiad wael
- Mynnu sylw neu anwylydeb cyson
- Diffyg cyfranogiad a diddordeb rhieniol
- Tramgwyddaeth
- Camdefnyddio cyffuriau / alcohol
- Blinder neu luddedu rheolaidd
- Dwyn neu gardota am fwyd
- Adrodd nôl nad oes unrhyw roddwr gofal yn y cartref
- Hunan-ddinistriol
- Hwyr yn aml
- Cymryd drosodd rôl rhiant neu oedolyn
- Diffyg ymddiriedaeth mewn eraill
- Brwydro i gynllunio ar gyfer y dyfodol

CAM-DRIN RHYWIOL

Dangosyddion Corfforol

- Blinder oherwydd cwsg aflonydd
- Newid sydyn mewn pwysau
- Toriadau hunan-niwed yn enwedig ar y breichiau
- Salwch corfforol cylchol ee heintiau wrinol
- Anhawster wrth gerdded neu eistedd
- Cosi gormodol yn y rhannau cenhedlol neu refrol o ganlyniad i haint
- Dillad isaf wedi'u rhwygo, staenio neu'n waedlyd
- Heintiau a drosglwyddir yn rhywiol
- Beichiogrwydd
- Anaf i geg yr organau cenhedlu neu ardaloedd rhesrol (cleisio, chwyddo, briwiau ac ati)
- Cleisiau ar y corff o ganlyniad i ataliaeth

Dangosyddion Ymddygiad

Mewn plentyn ieuengach

- Yn drist, crio yn aml, yn rhy awyddus
- Rhoi gwrthrychau i mewn i'r fagina neu'r rectwm
- Newid neu ddiffyg archwaeth
- Aflonyddwch cwsg a hunllafau
- Yn eithafol o ddibynnol

Ysgol Gymraeg Teilo Sant – Polisi Amddifyn Plant

- Ofn mannau penodol, pobl o naill ryw neu'r llall, diffyg ymddiriedaeth mewn eraill
- Chwarae rhywiol sy'n amhriodol i'w hoedran gyda theganau, ei hunain neu eraill ee dyblygu gweithredoedd rhywiol
- Lluniadau, disgrifiadau rhywiol echblyg ayb sy'n amhriodol i'w hoedran
- Gwybodaeth bisâr, soffistigedig rhywiol anarferol
- Dychwelyd i wlychu neu faeddu'r gwely
- Dim cymryd rhan mewn gweithgareddau yn sydyn
- Perthnasoedd a hunan-ddelwedd gwael

Mewn plentyn hyn

- Diffyg sydyn o ddiddordeb mewn ffrindiau neu hobïau
- Ymateb gyda dychryn i gael eu cyffwrdd
- Diddordeb aruthrol mewn gweithgaredd rhywiol
- Anawsterau academiaidd yn sydyn neu ddirywiad mewn perfformiad yn yr ysgol
- Triwantiaeth neu redeg i ffwrdd
- Gwisgo dillad pryfoclyd neu orchuddio
- Symptomau seicosomatig cylchol
- Diffyg ymddiriedaeth mewn eraill
- Methu cael hwyl
- Ymdrechion hunanladdiad
- Camddefnyddio cyffuriau / alcohol
- Hylendid personol gwael
- Llacwydd moesau a phuteindra

Polisi / Protocol

Trosglwyddo i'r athro dynodedig unrhyw achos o bryder a all fod gennych am blentyn.

Gall hyd yn oed 'greddf' ychwanegu at y corff o bryder a gedwir am blentyn.

Nid oes angen tystiolaeth absoliwt o gam-drin – mae eich pryder yn ddigon.

Os yw'r Pennaeth yn cael ei grybwyll gan y plentyn fel ffynhonnell y pryder, yna rhowch y wybodaeth i'r Athro Dynodedig arall neu'r Llywodraethwr Ysgol Dynodedig.

Peidiwch â holi'r plentyn. Gadewch hynny i bobl sy'n gymwys i'w wneud.

Pasiwch bryderon trydydd parti ymlaen yn y ffurf yr ydych yn eu clywed.

Peidiwch â thrafod gydag unrhyw un heblaw'r athro neu'r athrawes ddynodedig.

Peidiwch ag addo cadw unrhyw beth yn gyfrinach - mae'n rhaid i chi drosglwyddo eich pryderon.

Os dywedir stori wrthych yn ddigymell - peidiwch â gofyn cwestiynau, gadewch y plentyn yn y sicrwydd ei fod wedi cael ei gredu - beth bynnag eich ymateb di-oed i'r wybodaeth - ac y byddwch yn gwneud yr hyn a allwch i helpu.

Ysgrifennwch bopeth gallwch gofio i lawr cyn gynted ag y bo modd- gan ddefnyddio eich geiriau chi a'r plentyn cyn belled ag y gallwch gofio – yna ei lofnodi a'i ddyddio. Gall tystiolaeth y datgeliad yn y fan hon fod yn hanfodol. Peidiwch â gwneud honiadau ar y pwynt hwn ee Rwy'n credu bod y plentyn hwn wedi cael ei gam-drin - efallai nad oes gennych unrhyw dystiolaeth ar gyfer hyn ar yr adeg hon oherwydd gall fod esboniad arall.

Ysgol Gymraeg Teilo Sant – Polisi Amddifyn Plant

Arwyddwyd ar ran Corff Llywodraethu Ysgol Gymraeg Teilo Sant:

Enw: _____

Enw: _____

Dyddiad: _____